Pulktest 2004

Pulka gör vinterturen lättare, lyxigare och friare – och långt bekvämare än att gå med ryggsäck. Vi har testat fyra pulkor, både klassiker och modernt slimmade i glasfiber och plast.

Kvartett med drag: Rimforspulkan, Segebaden, Fjellpulken och Lynx Design.

ATT GÅ PÅ TUR med pulka är överlägset ryggsäck om man frågar dem som provat. Frågar man vilken typ av pulka som är bäst varierar dock svaren – vanligtvis tycker man att den pulka som man lärt sig använda från början är bäst.

På fjället är det vanligt med till synes uråldriga träpulkor. De fungerar lika bra idag som för 50 år sedan och dammas av när barnbarnen kommer. Men andelen moderna pulkor växer, de är mindre och lättare med skrov i glasfiber och plast. Trenden lutar åt en liten pulka som kombineras med ryggsäck. Denna trend avspeglas också i årets nykomling, pulkmärket Lynx Design, som i år lanserar en liten och lätt pulka i termoplast.

Därmed inte sagt att de mer traditionella modellerna går i graven. Fortfarande tillverkas och säljs Rimforspulkan vars design härstammar från 1920-talet. Segebadens pulkor har tillverkats sedan 1930-talet och det faktum att pulkorna håller så länge gör marknaden unik.

– De håller för bra för att det ska vara goda affärer, tycker *Lars-Åke Fritz*, ägare till Segebaden. Många blir förvånade över att det finns reservdelar till en pulka från 1950-talet.

Norska Fjellpulken är också välrenommerad och fyllde 40 år i fjol. Det skulle ha varit intressant att ha med norska Norpulken i testet, men på grund av krångel med leveranser får vi återkomma med testresultat för den. I testet ingår märkena Lynx Design, Rimforspulkan, Segebaden och Fjellpulken.

Experttips

Pulkaexperterna Annika och Torkel Ideström har gått genom hela den svenska fjällkedjan med pulka och delar med sig av sina erfarenheter.

– Så fort packningen väger mer än 23-24 kilo ska det vara pulka, säger Torkel.

– Stighudar är ett måste, fyller Annika i. Det är bra med korta stighudar från och med trampet och bakåt.

Stighudar finns att köpa på metervara och ska klippas till med runda ändar så att de inte lossnar, menar Torkel. Runda ändar fungerar faktiskt bättre än stighudar med spännen som ger en öppning där snö kan komma in.

– Vallningsfria skidor är värdelösa med pulka. Med pulka får du en annan belastning som drar bakåt och det är inte mönstret under trampet på vallningsfria skidor anpassat till. Det fungerar för belastning uppifrån, säger Torkel.

Pulka-frälst

Pulka gör turen lättare, lyxigare och friare. Du slipper tyngden av ryggsäcken och får med lätthet med den packning som gör turen riktigt bekväm – god mat och dryck, varma kläder, en mysig lampa och så vidare. Med ett rymligt tält är du flexibel och kan bo där du vill. Från ett basläger är det sedan perfekt att göra dagsturer med en lätt ryggsäck.

– Alltför få har upptäckt pulkans fördelar, tycker fotograf Håkan Hjort. Jag har testat alla varianter och pulka är bäst – bara det inte är väldigt brant terräng. Det är lättare att ta sig fram, särskilt i lös snö. Kroppen skonas också i och med att du får vila så snart du stannar.

Det är de små detaljerna som gör det

Viktigast är att pulkan rymmer det du vill ha med dig. Det är aldrig en bra lösning att hälften fästs ovanpå pulkan. Spade och reservstavar fungerar bra att ha utanpå, då riskerar inte heller de

KÖPRÅD

- ◆ Tänk igenom hur du kommer att använda din pulka. Vilken packvolym behövs – hälften av sakerna ska inte behöva fästas utanpå pulkan? Hur ska pulkan transporteras? Prioriterar du ett ihopfällbart drag?
- ◆ Provpacka pulkan! Det ska vara lätt att packa i och ur med handskar. Du ska kunna öppna utan att packningen blir våt eller snöig vid hårt väder.
- ◆ Det är viktigt att dragbälte/-sele sitter bra. Alternativet är att sy fast D-ringar på din egen ryggsäcks avbärarbälte.
- ◆ Skenor under gör att pulkan håller bättre för slitage och går bättre på skrå.
- ◆ Undersök begagnatmarknaden eller bygg själv till lägre pris.
- ◆ Prova helst modellen innan du köper! På fjällbutiker brukar det finnas hyrpulkor.

vassa pinalerna att skära sönder kapellet inifrån.

I ojämn terräng blir en lång och tung pulka svår att manövrera. Välj hellre en kort pulka och fördela packningen mellan pulka och ryggsäck. Ska du mestadels gå på öppna fjället där det inte är brant fungerar alla typer av pulkor bra.

Materialen i pulkan ska vara hållbara och tåla kyla och det var heller inga problem på testade modeller. De ska glida lätt på snön och glidskenor (medar) ska få pulkan att gå bra på skrå och följa de egna spåren när man spårar. På hårt underlag ska pulkan inte halka i sidled när det lutar.

Kapellet ska skydda packningen mot väta från snö och regn samt hålla packningen på plats så att tyngdpunkten och stabiliteten bibehålls. Materialet ska vara slitstarkt och vattentätt, impregnera när vattentätheten försämras. Ett kapell som kan öppnas delvis har fördelen att packningen får bättre skydd mot nederbörd när du bara ska packa upp någon enstaka pryl.

Ett fäste baktill i pulkan är bra. Där kan en lina fästas som din turkompis kan hålla i för att hjälpa till att bromsa och styra i brant terräng. Linfäste kan också vara till hjälp vid lyft över bäckar och barmark.

Pulkans skaklar, eller drag, fäster i en sele eller i ett bälte. Höftbältet ska vara vadderat och dragfästena ska hamna mitt i sidorna, på höfterna. Är bältet i fel storlek riskerar fästena att hamna för långt fram på magen och skaklarna kommer att skava mot höfterna. Går du med ryggsäck kan du sy fast D-ringar på avbärarbältet där draget kan fästas.

Alla priser och vikter inkluderar pulka, kapell och skaklar, men ej sele.

MER OM PULKOR

Barnpulkor: I Norge är kraven på barnpulkor mycket höga. Därför har Fjellpulken särskilda modeller med tippskydd, vindruta med mera. Segebaden ryggstöd som tillbehör och i Rimforspulkans modeller ska barnet bäddas in med en förhöjning under huvudet som ger stöd eftersom pulkans gång är ryckig. Kapellet är väl tilltaget för att detta ska vara möjligt. Läs mer om barnpulkor i Utemagasinet 1/03.

Med skridskor: På *www.sssk.se* och *www.llk.se* finns tips för skridskoanpassning av både dragpulka, cykelkärra och barnvagnsinsats. Än så länge har ingen tillverkare satsat på dragpulkor för långfärdsskridskoåkning.

Packa pulkan rätt: För att pulkan ska gå stabilt måste den packas rätt. Tyngdunkten ska hamna lågt och något förskjuten bakåt i pulkan. Läs mer om hur man packar pulkan rätt i Utemagasinet 1/03.

TORKEL IDESTRÖM

Även den stabilaste pulkan i testet, Rimforspulkan, välter till slut på riktigt brant skrå.

DRAGPULKANS ANATOMI

1. **Skrov i glasfiber, plast eller trä**
2. **Glidskenor för att hålla spår, ej glida sidledes, fungerar som förstärkning**
3. **Kapell**
4. **Förslutningsband i form av remmar, gummilina eller dylikt**
5. **Dragfäste**
6. **Skaklar/drag**
7. **Bakfäste för lyft och bromsning**

Lättfraktad nykomling

Lynx Design Grizzly 1200

Längd/bredd/höjd: 120/54/18 centimeter
Vikt: 6,6 kilo
Maxlast: 35 kilo
Packvolym: 160 liter
Pris: 4 195 kronor
Övrigt: Finns även utan kapell och skaklar från 2 600 kronor

Beskrivning: Skrov i termoplast. Löstagbart kapell med packremmar som pulkan även kan bäras i. Draget fästes i ryggsäckens avbärarbälte, två metallringar bifogas för detta.
Användningsområde: Korta turer, dagsturer eller stugturer.
Kommentarer: Grizzlyns styrka är att den är lätt och smidig att transportera i bilen. Skakeln är ledad och kan vikas ihop, hela ekipaget kan fästas utanpå ryggsäcken och tas med på tåg.

När pulkan ska packas gör dess litenhet sig påmind. Kapellet upplevs som trångt men räcker ändå till för maxlasten 35 kilo. Dragkedjan i kapellet är en svag länk – skulle den gå sönder finns ingen reservstängning. Packremmarna är lätta att hantera även med handskar på.

Pulkan är stabil även på ojämn mark. När den vält behövs, på grund av de mjuka skaklarna, assistens eller att man kopplar loss sig för att vända den på rätt köl.

Lynx lider av barnsjukdomar. I instruktionsboken beskrivs hur man vid skarpa svängar ska använda tvärregeln i skakeln för att svänga runt pulkan. I praktiken når inte ens en normallång person denna tvärregel. Ett annat problem är att skakeln är smalare än pulkan vilket gör att pulkan fastnar i snår och ris.

Grizzlyn går tyngst av de testade pulkorna i lös snö. Men den går lätt på hård snö och följer det egna spåret bra.

\+ Lätt att transportera. Låg vikt.
– Dragkedjeöppningen i kapellet. Alltför smalt drag. Dyr.

Lynx har en egen lösning på dragets infästning i pulkan med två krokar. Fångrem rekommenderas för att pulkan inte ska smita vid eventuell urkoppling.

Traditionalistens favorit

Rimforspulkan Fjällpulka

Längd/bredd/höjd: 195/42/8 centimeter
Vikt: 10,7 kilo
Pris: 6 675 kronor
Övrigt: Finns även i 165-längd

Beskrivning: Traditionell långsmal modell i trä med glidyta i polyetenplast. Kapell och sele har orange säkerhetsfärg. Skrovet designades redan på 1950-talet men många av detaljerna har utvecklats vidare sen dess. Den rymmer en människa, exempelvis vid sjuktransport och övernattning i bivack. Tanken är att man ska gå utan ryggsäck med denna stora pulka, det ger låg tyngdpunkt och bättre möjlighet att kontrollera ekipaget.
Användningsområde: Längre fjällturer, sämre i skog där den är svår att manövrera.
Kommentarer: Fjällpulkan är testets stabilaste pulka på skrå. När den väl vält är den dock svår att vända tillbaka, man måste få hjälp eller koppla loss sig. Att packa tar tid eftersom många och noggranna justeringar krävs. Allt ska rymmas innanför pulkans bredd vilket är knepigt när skrovets sidor är så låga. Gummilinan som spänns över packningen är hård. Det går bra att fästa utrustning ovanpå kapellet. En fördel är att det går att öppna kapellet delvis.

De mjuka glasfiberskaklarna (Segebadens) ger lite fjädring men också sämre kontroll på pulkan vid åkning utför och på skrå. Infästningen i pulkan är lätt att ta loss. Skakeln och pulkan är skrymmande när de ska transporteras.

\+ Mycket stabil.
– Kapellet svårjusterat. Tung.

Rimforspulkans packsystem består av både krokar, plastspännen och gummilina. Krångligt tycker testarna, men håller tung packning säkert på plats.

Förstärkt med mässing

Segebaden G2

Längd/bredd/höjd: 147/47/15-20 centimeter
Vikt: 7,9 kilo utan mässingsskoning
Pris: 3 626 kronor
Övrigt: Finns även i 175- och 205-längd, ryggstöd och vadderat höftdragbälte som tillbehör.

Beskrivning: Glasfiberpulka med mässingsskodda medar för glid, fäste och hållbarhet. Kapell med rullstängning som lindas om två glasfiberstänger, dessa fungerar som reservdelar till draget. Repstängning finns också. Skaklar i glasfiber.
Användningsområde: Fjäll- och skogsturer, långa eller korta.
Kommentarer: Medarna på testpulkan saknade skoningen i mässing på grund av försenad levereans till tillverkaren. Därför går det inte att rättvist bedöma hur pulkan uppför sig på hårdare underlag och på skrå. Däremot är den stabil och bra i lös snö. Fördelarna med mässing är enligt tillverkaren att pulkan inte repas, inte rostar och inte heller fryser fast på snön.

Det går snabbt att öppna och stänga kapellet, nackdelen är att hela öppningens längd måste exponeras även om bara en sak ska plockas fram. Tyvärr var finishen på infästningen av kapellet i pulkan dålig. Glipor mellan skrov och duk släpper in vatten på packningen.

Skaklarnas infästning i form av två läderband som viras runt skakelns kortände gör att draget glider sidledes, vilket ger utrymme för pulkans rörelse utan ryck i personen som drar men ger odistinkt kontroll.

➕ Priset. Snabbpackad.
➖ Hela kapellängden måste alltid öppnas.

Den testade pulkan saknade mässingsskoning – därför är testresultatet inte komplett.

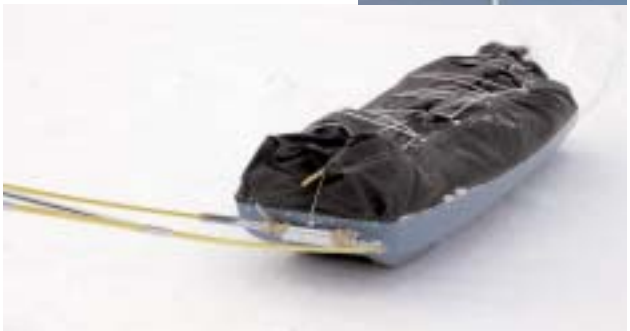

Två glasfiberrör rullas in i Segebadens öppning. Det ger en snabb och tät förslutning, nackdelen är att hela packningen exponeras då bara en pryl ska packas.

Pulkornas Volvo

Fjellpulken Veteran

Längd/bredd/höjd: 144/43/15 centimeter
Vikt: 7,1 kilo
Packvolym: 285 liter
Pris: 6 140 kronor
Övrigt: Finns även i 118-, 130- och 188-längd (Fjellpulken har 18 pulkmodeller), extra förstärkt tyngre drag finns samt olika selar.

Beskrivning: Brett och mellanlångt skrov i glasfiberarmerad polyester. Glidmedar i plast. Kapellet stängs med elastiskt snöre som dras åt på mitten i tre plasthakar.
Användningsområde: Skogs- och fjällturer, både långa och korta.
Kommentarer: Veteran är tillräckligt stabil även om den visade sig sämst i testet på mycket ojämnt underlag. Det är den enda pulkan som går att vända själv utan att koppla ur sig när den tippat – tack vare de stabila skaklarna. Detta är också det enda dragsystemet med fjädring vilket är bekvämt för personen som drar (och för barnet i Fjellpulkens barnmodeller). Nytt för i år är att infästningen mellan drag och sele är i form av en kulled med ett klickspänne i plast. På tidigare modeller har infästningen bestått av en metallkrok att haka i en metallring. Går plastspännet sönder är det svårt att reparera.

Veteran är lättpackad tack vare höga kanter, samt att kapellet är högt och lätt att justera. Det går bra att fästa saker ovanpå kapellet och allt kan hanteras med handskar på.

Den bär bra i lös snö och går bra även på hård snö och på skrå. När man spårar tenderar den att ibland att åka ut vid sidan om spåret vilket är irriterande. Går in i en mellanstor bil tack vare att skakeln går att vika på mitten och över pulkan.

➕ Enkel, gedigen konstruktion. Lätthanterlig.
➖ Spårar ibland dåligt. Ostabil på mycket ojämnt underlag.

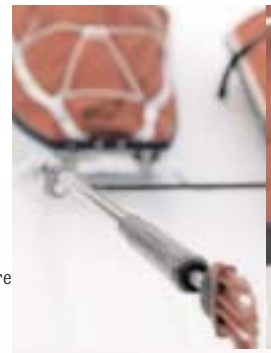

Bara Fjellpulkens drag har fjädring. Baktill finns fäste för till exempel bromsares lina.